

הלכות מאכלות אסורות פרק טז

א. כל השעורין האלו שנתנו חכמים בדבר האסור שנתערב במינו המתיר בשלא היה הדבר האסור מחמץ או מתביל, או דבר חשוב שהוא עומד כמות שהוא ולא נתערב ונדמע בדבר המתיר; אבל אם היה מחמץ או מתביל, או דבר חשוב אוסר בכל שהוא.

ב. פיצד: שאור שלחטין שלתרומה שנפל לתוך עיסת חטין שלחלין, ויש בו כדי לחמץ הרי זו העיסה כלה מדמע; וכן תבלין שלתרומה שנפלו לקדרת חלין, ויש בהן כדי לתביל, והן ממין החלין הכל מדמע, ואף על פי שהשאור או התבלין אחד מאלף. וכן שאור שלכלאי הפרס לתוך העיסה, או תבלין שלערלה לתוך הקדרה הכל אסור בהנחה.

ג. דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא, שבעה דברים; ואלו הן אגוזי פרך, ורמוני בדן, וחביות סתומות, וחלפות תרדין, וקלסי אפרוב, ודלעת יונית, וכפרות שלבעל הבית.

ד. פיצד: רמון אחד מרמוני בדן שהיה ערלה, ונתערב בכמה אלפים רמונים הכל אסור בהנחה; וכן חבית סתומה שלליין ערלה או כלאי הפרס, שנתערבה בכמה אלפים חביות סתומות הכל אסורין בהנחה. וכן שאר השבעה דברים.

ה. וכן חתכה שלנבלה, או שלבשר בהמה או חיה או עוף או דג הטמאין, שנתערבה בכמה אלפים חתפות הכל אסור עד שיגביה אותה חתכה, ואחר כך ישער השאר בששים: שאם לא הגביהה, הרי הדבר האסור עומד ולא נשתנה; והחתכה חשובה אצלו, שהרי מתכבד בה לפני האורחין.

ו. והוא הדין בחתכה שלבשר בחלב, או שלחלין שנשחטו בעזרה, שהרי הן אסורין מדבריהם בהנחה, כמו שיתבאר בהלכות שחיטה אוסרין בכל שהן, עד שיגביה אותן. וכן גיד הנשה שנתבשל עם הגידין, או עם הבשר בזמן שמפירו, מגביהו והשאר מתיר: שאין בגידין בנותן טעם. ואם אינו מפירו, הכל אסור: מפני שהוא בריה בפני עצמו, הרי הוא חשוב ואוסר בכל שהוא.

ז. וכן כל בעלי חיים, חשובין הן ואינן בטלין; לפיכך שור הנסקל שנתערב באלף שורים, ועגלה ערופה באלף עגלות, או צפור מצרע השחוטה באלף צפרים, או פטר חמור באלף חמורים כלן אסורין בהנחה. אבל שאר הדברים אף על פי שדרךן למנות, הרי אלו עולין בשעורן.

ח. פיצד: אגדה שלירק מכלאי הפרס שנתערבה במאתים אגדות, או אתרוג שלערלה שנתערב במאתים אתרוגים הכל מתיר. וכן כל פיוצא בהן.

ט. יראה לי שכל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מן המקומות, כגון אגוזי פרך ורמוני בדן בארץ ישראל באותן הזמנים שהוא אוסר בכל שהוא, לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן; ולא הזכירו אלו, אלא שהן אוסרין בכל שהן בכל מקום. והוא הדין לכל פיוצא בהן, בשאר מקומות. ודבר ברור הוא, שכל אסורין האלו מדבריהם.

י. נפל רמון אחד מן התערבת הזאת, לשני רמונים אחרים

מִרְמוֹנֵי בָדֶן, וְנָפַל מִן הַשְּׁלוֹשָׁה רִמּוֹן אֶחָד לְרְמוֹנִים אֲחֵרִים
הָרִי אֵלּוּ הָאֲחֵרִים מִתְרִין, שֶׁהָרִי הָרִמּוֹן שֶׁלֹּתַעֲרֶכֶת הָרֹאשׁוֹנָה
בְּטֵל בָּרֶב; וְאִם נָפַל מִן הַתַּעֲרֶכֶת הָרֹאשׁוֹנָה רִמּוֹן לְאֶלֶף, כָּלֵן
אֲסוּרִין: לֹא נֶאֱמַר בְּטֵל בָּרֶב, אֲלֹא לְהַתִּיר סֶפֶק סֶפֶקֶן שָׂאֵם יָפַל
מִן הַתַּעֲרֶכֶת הַשְּׁנִיָּה לְמָקוֹם אֲחֵר, אֵינּוּ אוֹסֵר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא
בְּזֶה.

יא. נִתְפָּצְעוּ אֲגוּזִים אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱסָרוּ כָּלֵן מִפְּנֵי אֲגוּז עָרְלָה שְׂבִינִיָּהֵן,
אוּ נִתְפָּרְדּוּ הָרְמוֹנִים, וְנִתְפָּתְחוּ הַחֲבִיּוֹת, וְנִתְחַתְּכוּ הַדְּלוּעִין,
וְנִתְפָּרְסוּ הַכְּפָרוֹת, אַחֵר שֶׁנֶּאֱסָרוּ הָרִי אֵלּוּ יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים;
וְהוּא הַדִּין לְחַתְּכַת נִבְלָה שֶׁנִּדְּוָכָה בְּכֻלָּל הַחֲתָכוֹת וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל
כְּמוֹהָ, שֶׁהִיא עוֹלָה בְּשָׁשִׁים.

יב. וְאֲסוּר לְפָצֵעַ הָאֲגוּזִים, וּלְפָרֵד הָרְמוֹנִים, וּלְפָתַח הַחֲבִיּוֹת
אַחֵר שֶׁנֶּאֱסָרוּ, כְּדִי שִׁיעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים שָׂאִין מִבְּטָלִין אֲסוּר
לְכַתְּחֻלָּה; וְאִם עָשָׂה כֵּן, קוֹנְסִין אוֹתוֹ וְאוֹסְרִין עָלָיו כְּמוֹ
שֶׁבֶאֱרָנוּ.

יג. שָׂאוֹר שֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם וְשֶׁלֹּתְרוֹמָה שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹךְ הָעֵיסָה, לֹא
בְּזֶה כְּדִי לְחַמֵּץ, וְלֹא בְּזֶה כְּדִי לְחַמֵּץ, וּבִשְׁנֵיהֶם כְּשִׁיטְרָפוּ כְּדִי
לְחַמֵּץ אוֹתָהּ עֵיסָה אֲסוּרָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִתַּרְתִּ לְכוֹהֲנִים. וְכֵן תְּבַלִּין
שֶׁלֹּתְרוֹמָה וְשֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹךְ הַקִּדְרָה, וְלֹא הִיא
בְּאֶחָד מֵהֵן כְּדִי לְתַבֵּל, וּבִשְׁנֵיהֶם כְּדִי לְתַבֵּל אוֹתָהּ קִדְרָה אֲסוּרָה
לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי דָּבָר הָאֲסוּר לָהֶם תְּבִילָה; וּמִתַּרְתִּ לְכוֹהֲנִים.

יד. תְּבַלִּין שֶׁהֵם שְׁנַיִם אוּ שְׁלוֹשָׁה שְׁמוֹת מִמֵּין אֶחָד, אוּ שְׁלוֹשָׁה
מִינֵין מִשֵּׁם אֶחָד מִצְטָרְפִין לְתַבֵּל וּלְאֲסוֹר, וְכֵן לְחַמֵּץ. כִּיּוּצָד:
שָׂאוֹר שֶׁלְּחֻטִּין וְשָׂאוֹר שֶׁלְּשַׁעוּרִין הוֹאִיל וְשֵׁם שָׂאוֹר אֶחָד הוּא
אֵינָן כְּמִין וְשָׂאִינוּ מִינוּ, אֲלֹא הָרִי הֵן כְּמִין אֶחָד; וּמִצְטָרְפִין
לְשַׁעַר בָּהֵן כְּדִי לְחַמֵּץ בְּעֵיסָה שֶׁלְּחֻטִּין, אִם הִיא טַעַם שְׁנִיָּהֵן
טַעַם חֻטִּין, אוּ כְּדִי לְחַמֵּץ בְּעֵיסָה שֶׁלְּשַׁעוּרִין, אִם הִיא טַעַם
שְׁנִיָּהֵן טַעַם שַׁעוּרִין.

טו. שְׁלוֹשָׁה שְׁמוֹת מִמֵּין אֶחָד כִּיּוּצָד: כְּגוֹן כֶּרֶפֶס שֶׁלְּנִהְרֹת
וְכֶרֶפֶס שֶׁלְּאֶפֶר וְכֶרֶפֶס שֶׁלְּגִנָּה אֵף עַל פִּי שֶׁלְּכֹל אֶחָד מֵהֵן שֵׁם
כְּפִנֵי עֲצָמוֹ הוֹאִיל וְהֵן מִין אֶחָד, מִצְטָרְפִין לְתַבֵּל.

טז. עֵיסָה מִחֲמֻצָת שֶׁנִּפְּלָה לְתוֹכָהּ שָׂאוֹר שֶׁלֹּתְרוֹמָה אוּ שָׂאוֹר
שֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם, וְכֵן קִדְרָה מִתְבַּלֵּת שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹכָהּ תְּבַלִּין
שֶׁלֹּתְרוֹמָה אוּ שֶׁלְּעָרְלָה וְשֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם אִם יֵשׁ בְּשָׂאוֹר כְּדִי
לְחַמֵּץ אֵלּוּ הֵיטֵהּ הָעֵיסָה מִצָּה, וּבִתְבַּלִּין כְּדִי לְתַבֵּל הַקִּדְרָה אֵלּוּ
הֵיטֵהּ תְּפִלָּה הָרִי הַכֹּל אֲסוּר; וְאִם אֵין בָּהֵן כְּדִי לְתַבֵּל וּלְחַמֵּץ,
יַעֲלוּ בְּשַׁעוּרֵן תְּרוֹמָה בְּאֶחָד וּמֵאָה, וְעָרְלָה וְכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם בְּאֶחָד
וּמֵאֲתִים.

יז. הַתְּרוֹמָה מַעֲלָה אֶת הָעָרְלָה וְאֶת כֻּלָּאֵי הַכֶּרֶם. כִּיּוּצָד: סָאָה
תְּרוֹמָה שֶׁנִּפְּלָה לְתַשְׁעָה וְתַשְׁעִים חֲלִין, וְאַחֵר כֵּךְ נָפַל לְכֹל חֲצִי
סָאָה שֶׁלְּעָרְלָה אוּ שֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם אֵין כָּאֵן אֲסוּר עָרְלָה, וְלֹא
אֲסוּר כֻּלָּאֵי הַכֶּרֶם: שֶׁהָרִי עָלָה בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים, וְאֵף עַל פִּי
שֶׁמִּקְצַת הַמֵּאֲתִים תְּרוֹמָה.

יח. וְכֵן הָעָרְלָה וְכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם מַעֲלִין אֶת הַתְּרוֹמָה. כִּיּוּצָד: מֵאָה
סָאָה שֶׁלְּעָרְלָה אוּ שֶׁלְּכֻלָּאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְּלוּ לְעֶשְׂרִים אֶלֶף שֶׁלְּחֻלִּין,
נַעֲשֶׂת כָּל הַתַּעֲרֶכֶת עֶשְׂרִים אֶלֶף וּמֵאָה; וְאַחֵר כֵּךְ נָפַל לְכֹל,

מֵאֲתִים סָאָה וּסָאָה שְׁלֹתְרוּמָה הָרִי הַכֹּל מִתָּר: וְתַעֲלֶה הַתְּרוּמָה
בְּאַחַד וּמֵאָה, וְאָף עַל פִּי שְׁמִקְצַת הַמֵּאָה הַמַּעֲלִין אוֹתָהּ עֲרֹלָה
אוֹ כְּלָאֵי הַכֶּרֶם.

יט. וְכֵן הָעֲרֹלָה מַעֲלָה אֶת כְּלָאֵי הַכֶּרֶם, וְכְלָאֵי הַכֶּרֶם אֶת הָעֲרֹלָה,
וְכְלָאֵי הַכֶּרֶם אֶת כְּלָאֵי הַכֶּרֶם, וְהָעֲרֹלָה אֶת הָעֲרֹלָה. כִּי־צַד:
מֵאֲתִים סָאָה שְׁלֹעֲרֹלָה אוֹ שְׁלֹכְלָאֵי הַכֶּרֶם שְׁנַפְלוּ לְאַרְבָּעִים
אַלֶּף חֲלִין, וְאַחֵר כֶּף נָפַל לְכָל, מֵאֲתִים סָאָה וּסָאָה שְׁלֹעֲרֹלָה
אוֹ שְׁלֹכְלָאֵי הַכֶּרֶם הָרִי הַכֹּל מִתָּר: שְׁכִיּוֹן שְׁבִטֵל הָאֶסוּר שְׁנַפֵּל
תַּחֲלָה, נַעֲשֶׂה הַכֹּל כַּחֲלִין הַמִּתְרִין.

כ. בְּגַד שְׂצָבְעוֹ בְּקִלְפֵי עֲרֹלָה, יִשְׂרָף; נִתְעָרַב בְּאַחֲרִים, יַעֲלֶה
בְּאַחַד וּמֵאֲתִים. וְכֵן תִּבְשִׁיל שְׁבִשְׁלוֹ בְּקִלְפֵי עֲרֹלָה, וּפֶת שְׂאֲפִיָּה
בְּקִלְפֵי עֲרֹלָה אוֹ בְּכְלָאֵי הַכֶּרֶם יִשְׂרָף הַתִּבְשִׁיל וְהַפֶּת, שֶׁהָרִי
הַנִּתְּנוֹ נִכְרַת בָּהֶן; נִתְעָרְבוּ בְּאַחֲרִים, יַעֲלוּ בְּאַחַד וּמֵאֲתִים. וְכֵן
בְּגַד שְׂאָרְג בּוֹ מְלֹא הַסִּיט שְׂצָבְעוֹ בְּעֲרֹלָה, וְאִין יָדוּעַ אֵיזָה הוּא
יַעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאֲתִים. נִתְעָרְבוּ סִמְנֵי עֲרֹלָה בְּסִמְנֵי הַתָּר, יַעֲלוּ
בְּאַחַד וּמֵאֲתִים; מִי צָבַע בְּמִי צָבַע, יִבְטֵל בְּרַב.

כא. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בְּקִלְפֵי עֲרֹלָה וּבְכְלָאֵי הַכֶּרֶם, בֵּין חֹדֶשׁ בֵּין
יֶשֶׁן יוֹצֵן, וְאַחֵר כֶּף יָחַם אוֹתוֹ בַּעֲצֵי הַתָּר; וְאִם בִּשְׁל בּוֹ קֶדֶם
שְׂיוּצָן, בֵּין פֶּת בֵּין תִּבְשִׁיל הָרִי זֶה אֶסוּר בַּהֲנִיָּה: שְׁשִׁבַח עֲצֵי
אֶסוּר בַּפֶּת אוֹ בַּתִּבְשִׁיל. גִּרָף אֶת כָּל הָאֵשׁ, וְאַחֵר כֶּף בִּשְׁל אוֹ
אַפָּה בַּחֲמוֹ שְׁלֹתְנוּר הָרִי זֶה מִתָּר, שֶׁהָרִי עֲצֵי אֶסוּר הִלְכוּ לָהֶן.

כב. קְעָרוֹת וְכוֹסוֹת וְקִדְרוֹת וְצִלוּחִיּוֹת שְׁבִשְׁלֵן הַיּוֹצֵר בְּקִלְפֵי
עֲרֹלָה הָרִי אֵלּוֹ אֶסוּרִין בַּהֲנִיָּה, שֶׁהָרִי דָּבַר הָאֶסוּר בַּהֲנִיָּה עָשָׂה
אוֹתָן חֶרֶס.

כג. פֶּת שְׁבִשְׁלָה עַל גִּבֵּי גִחְלִים שְׁלַעֲצֵי עֲרֹלָה, מִתְּרַת: שְׁכִיּוֹן
שְׁנַעֲשׂוּ גִחְלִים הֶלֶךְ אֶסוּרִין, אָף עַל פִּי שֶׁהֵן בּוֹעֲרוֹת. קִדְרָה
שְׁבִשְׁל אוֹתָהּ בְּקִלְפֵי עֲרֹלָה אוֹ בְּכְלָאֵי הַכֶּרֶם, וּבַעֲצֵי הַתָּר הָרִי
הַתִּבְשִׁיל אֶסוּר, וְאָף עַל פִּי שֶׁזֶה וְזֶה גֹרֵם: שְׁבִשְׁעָה שְׁנַתִּבְשְׁלָה
מִחֲמַת עֲצֵי אֶסוּר, עֲדִין לֹא בָאוּ עֲצֵי הַתָּר; וְנִמְצָא מִקְצַת
הַבִּשּׁוּל בַּעֲצֵי הַתָּר, וּמִקְצָתוֹ בְּאֶסוּר.

כד. נְטִיעָה שְׁלֹעֲרֹלָה שְׁנַתְעָרְבָה בְּנְטִיעוֹת, וְכֵן עֲרוּגָה שְׁלֹכְלָאֵי
הַכֶּרֶם בְּעֲרוּגוֹת הָרִי זֶה לּוֹקֵט לְכַתְּחֹלָה מִן הַכֹּל: וְאִם הִיתָה
נְטִיעָה בְּמֵאֲתִים נְטִיעוֹת, וְעֲרוּגָה בְּמֵאֲתִים עֲרוּגוֹת הָרִי כָּל
הַנִּלְקָט מִתָּר. וְאִם הָיוּ בַּפְּחוֹת מְזֵה, הָרִי כָּל הַנִּלְקָט אֶסוּר. וְלִמָּה
הִתִּירוּ לוֹ לִלְקָט לְכַתְּחֹלָה, וְהָיָה מִן הַדִּין שְׂאוּסְרִין לוֹ הַכֹּל עַד
שְׂיִטְרִית וְיוֹצִיא הַנְטִיעָה וְהָעֲרוּגָה הָאֶסוּרָה שֶׁהִדְבַּר חֲזָקָה שְׁאִין
אָדָם אוֹסֵר כְּרָמוֹ בְּנְטִיעָה אַחַת, וְאֵלּוֹ הָיָה יוֹדְעָה הָיָה מוֹצִיאָהּ.

כה. הַמַּעֲמִיד גִּבְנָה בְּשֶׁרֶף פָּגִי עֲרֹלָה, אוֹ בְּקִבְתַּת תְּקִרְבַּת עֲבוּדָה
זָרָה, אוֹ בַּחֲמִץ יֵין שְׁלִגוּיִים הָרִי זֶה אֶסוּרָה בַּהֲנִיָּה: אָף עַל פִּי
שֶׁהוּא מִין בְּשִׂאֵינוֹ מִינוֹ, וְאָף עַל פִּי שֶׁהוּא כָּל שֶׁהוּא שֶׁהָרִי
הַדְּבַר הָאֶסוּר הוּא הַנֶּכֶר, וְהוּא שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ גִּבְנָה.

כו. הָעֲרֹלָה וְכְלָאֵי הַכֶּרֶם, דִּין הַפְּרוֹת שְׁלֵהֵן שִׁישְׁרָפוּ; וְהַמְשָׁקִין
שְׁלֵהֵן יִקְבְּרוּ, מִפְּנֵי שְׂאֵי אִפְשָׁר לְשֶׁרֶף הַמְשָׁקִין.

כז. יֵין שְׁנַתְנַסֵּף לַעֲבוּדָה זָרָה שְׁנַתְעָרַב עִם הַיֵּין אוֹסֵר הַכֹּל
בַּהֲנִיָּה בְּכָל שֶׁהוּא, כָּמוֹ שְׂאִמְרָנוֹ.

כח. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהוֹרֵק הַיֵּין הַמִּתָּר עַל טָפָה שְׁלִיין

נסך; אבל אם ערה יין נסך מצלצול קטן לתוך הבור שליין
אפלו ערה כל היום כלו, ראשון ראשון בטל. ערה מן החבית
בין שערה מן המתר לאסור, או מן האסור למתר הכל אסור,
מפני שהעמוד היורד מפי החבית גדול.

כט. נתערב סתם יינם ביין הרי זה אוסר בכל שהוא, בשתיה;
וימכר כלו לגויים, ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים
המלח, ויהנה בשאר המעות. וכן אם נתערבה חבית שליין
נסך בין החביות הכל אסורין בשתיה, ומתירין בהניה; ויוליך
דמי אותה חבית לים המלח, כשימכר הכל לגוי. וכן בחבית
שלתם יינם.

ל. מים שנתערבו ביין, או יין במים בנותן טעם, מפני שהן מין
בשאינו מינו. במה דברים אמורים, בשנפל המשקה המתר
לתוך המשקה האסור; אבל אם נפל המשקה האסור לתוך
המשקה המתר, ראשון ראשון בטל והוא שיורק מצלצול קטן,
שהיה מריק יורד מעט מעט. והיאך יהיו המים אסורין, כגון
שהיו נעבדין או תקרבת עבודה זרה.

לא. בור שליין שנפל לתוכו קתון שלמים תחלה, ואחר כך נפל
לתוכו יין נסך רואין את יין ההתר כאלו אינו, והמים שנפלו
משערין בהן עם יין נסך: אם ראויין לבטל טעם אותו יין נסך
הרי המים רבין עליו ומבטלין אותו, והרי הכל מתר.

לב. יין נסך שנפל על הענבים ידיחם, והן מתרות באכילה: ואם
היו מבקעות בין שהיה היין ישן, בין שהיה חדש אם נתן טעם
בענבים, הרי אלו אסורות בהניה; ואם לאו, הרי אלו מתרות
באכילה. נפל על גבי תאנים הרי אלו מתרות, מפני שהיין
פוגם בטעם התאנים.

לג. יין נסך שנפל על החטין הרי אלו אסורות באכילה, ומתרות
בהניה. ולא ימכרם לגוי, שמא יחזר וימכרם לישראל; אלא
פיצד עושה: טוחן אותן, ועושה מהן פת, ומוכרה לגויים שלא
בפני ישראל, כדי שלא יקחו אותה ישראל מן הגוי שהרי פת
גויים אסורה, כמו שיתבאר. ולמה אין בודקין את החטין בנותן
טעם מפני שהן שואבות, והיין נבלע בהן.

לד. יין נסך שהחמיץ, ונפל לתוך חמץ שכר אוסר בכל שהוא,
מפני שהוא במינו: ששניהן חמץ הן. ויין שנתערב עם החמץ,
בין שנפל חמץ ליין בין שנפל יין לחמץ משערין אותו בנותן
טעם.